СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 279. Джерзи Сіті, Н. Дж., вівторок, 1 грудня 1931. VOL. XXXIX. No. 279. Jersey City, N. J., Tuesday, December 1, 1931. THREE CENTS.

ҐИФОРД ЗАПЕВНЯЄ ҐУВЕРА, ЩО ЗОРҐАНІЗОВАНО ДОПОМОГУ БЕЗРОБІТНИМ

ВАШИНҐТОН. — Волтер С. Ґифорд, голова Ґуверового комітету для допомоги безробітним, повідомив президента, що вже всюди виготовлено пляни зорґанізовання допомоги для безробітних. Він каже, що є всі дані надіятися, що кождий стейт подбає за своїх безробітних.

ДОХОДИ ЗМЕНШИЛИСЯ НА СІМ МІЛІЯРДІВ.

ВАШИНҐТОН. — З податкових зголошень за 1930 рік виходить, що 3% населення Злучених Держав, яке спекулювало на біржі, втратило минулого року $1,215,055,449. Знову доходи зі спекуляції зменшилися в порівнанню з 1929 р. на $1,464,447,-000.

В 1929 р. було 504 осіб, котрі мали доходи вище $1,000,000, а в 1930 р. було їх тільки 149. Оподаткований дохід тих міліонерів виносив у 1929 р. $1,185,135,330, а в 1930 р. $355,661,695.

В 1929 р. було 14,701 осіб, котрі виказували чистий дохід вище $100,000, а в 1930 р. було їх 6,152.

Дохід 3,376,552 осіб, котрі виповнили податкові зголошення в 1930 р., виносив $21,665,505,860, себто зменшився на $7,097,000,000 у порівнанню з минулим роком.

Отсі цифри виказують як найкраще, яку велику переживаємо тепер економічну депресію.

ЯК ЖИДИ ЗАПРОТЕСТУВАЛИ ПРОТИ ПОЛЬЩІ.

НЮ ЙОРК. — Протипольське віче, яке скликали нюйорські жидівські орґанізації в справі протижидівських розрухів у Польщі, а яке відбулося минулої неділі перед полуднем у Карнеґі Гол, стягнуло головно самих Жидів з Польщі, котрі живуть у Ню Йорку. Але й тих не було богато. Було кілька бесідників, котрі говорили коротко й у лагідному тоні, висказуючи надію, що польський уряд доложить усіх старань, щоби Жиди могли жити в згоді з Поляками. Предсідник віча, рабін д-р Вайз, підніс, що навіть польський уряд і польський нарід можуть прилучитися до того протесту. Знову Бернард Дайч, президент Американсько-Жидівського Конґресу, заявив, що він не хотів би навіть осуджувати Польщу, а тільки бажав би заапелювати до польської справедливости і гуманности.

КАЖЕ, ЩО В АМЕРИЦІ Є ПОВНО СОВІТСЬКИХ ШПІОНІВ.

НЮ ЙОРК. — Василь Делґас, інжинір з Росії, бувший заступник президента „Амторґа", себто совітської торговельної аґенції в Ню Йорку, твердить, що совіти мають в Америці сотки своїх шпіонів, котрі інформують їх про ріжні справи таємним письмом. Він каже, що в краях, які визнали совіти і в яких є дипльоматичні совітські представництва, голова представництва веде заразом і шпіонажу. В Злучених Державах виконує ту функцію голова „Амторґа".

Він радить також не леґковажити собі військової підготовки совітів.

НЕЗАДОВОЛЕНІ З НЮЙОРСЬКОГО СЛІДСТВА.

НЮ ЙОРК. — Самі републиканці незадоволені з доходжень леґіслятурної комісії, яка розслідкує вже 6 місяців господарку нюйорської міської господарки. Кажуть, що комісія зїдає богато грошей, а замало витягає на денне світло надужить Тамані Гол.

ГОТУЮТЬСЯ ДО „ПОХОДУ ГОЛОДНИХ"

ВАШИНҐТОН. — Герберт Бенджемін, комуністичний лідер з Ню Йорку, поробив уже ріжні приготовання для приняття 1,500 делеґатів, котрі мають приїхати з ріжних міст Злучених Держав, беручи участь у „поході голодних". Делеґати виберуть зпоміж себе відпоручників, котрі предложать президентови і конґресови меморіяли в справі допомоги безробітним.

З Шикаґа, Бофало, Рачестер і інших міст доходять повідомлення, що через ті міста переїхали делеґації „походу голодних". У деяких містах прийшло з цього приводу до сутичок з поліцією.

МАЙНЕР ПРО МАЙНЕРСЬКІ ЗЛИДНІ.

НЮ ЙОРК. — Понад 2,000 осіб прислухувалися в Сентрел Опера Гавз ріжним знаменитим бесідникам, котрі розповідали про положення майнерів у Кентоки.

Віче, яке відбулося минулої неділі, було скликане заходами Народного Комітету Оборони Політичних Вязнів.

Та найбільше враження зробила на всіх проста мова звичайного майнера, Джіма Грейса. Всі плакали, як він розповідав про побої і пірвання майнерських дітей та нужду, яка не виходить тепер з майнерської хати.

„ДЕНЬ ПОДЯКИ" І ПИЯТИКА.

НЮ ЙОРК. — Два шпиталі, „Гарлем" і „Белвю", подають, що лічать 125 пяцієнтів, котрі затруїлися алькоголем в свято „Дня Подяки".

НАПЕРЕД ДЕРЖАВІ, ОПІСЛЯ СОБІ.

Як стверджує радянська преса, радянська влада має новий клопіт з колхозами. Численні комуни рішили, що з урожаїв слід виділити перш усього приписані харчеві запаси для всіх членів, опісля створити засівні запаси і запаси на прокормлення живого інвентаря в часі зими, а щойно надвишку передати державі. Одначе показалося, що при такій збіжевій політиці колхозів держава дістала би небагато та що всі урядові установи мусіли би заломитися. Тому влада оголосила в останньому часі два розпорядки, які постановляють, що наперед слід заспокоїти державу, а щойно опісля можна робити запаси для членів, на засів, для худоби і т. п.

ПОВСТАННЯ НА КАВКАЗІ.

Грузинське пресове бюро в Женеві повідомляє з Тифлісу про протирадянське повстання на Кавказі. Населення Азербейджану й Вірменії прогнало в багатьох місцевостях радянську владу. Червоні військові відділи зі зброєю в руках переходять до повстанців, які запанували вже над значною частиною краю. Деяких вищих старшин і комуністичних аґітаторів арештовано в Метекі. Повстанці відкинули радянську пропозицію переговорів. Боротьба загострюється з дня на день.

З ЦЕНЗУРНИХ ПРАКТИК У ЛЬВОВІ.

Прокуратура карного суду у Львові, до ч. 463/31 з дня 30. вересня ц. р., сконфіскувала два календарі Видавництва „Ґусалка" та забрала до городського староства наклади календарів від переплетника. Видавництво було примушене видирати сконфісковані місця, друкувати наново 6 сторінок і влюплювати їх до календарів. Ці заходи для вратування календарів коштували 600 зол., не рахуючи особистих клопотів видавця та спізненої доставм календарів до книгарень. Видавець погодився з долею, бо коли було щось каригідне у календарях, треба відбути відповідну кару. Та недавно дістав власник Видавництва письмо з суду, яким суд касує конфіскату календарів, бо, мовляв, „не можна в них знайти щонебудь каригідного".

ІЗ ВИБОРЧОЇ КАМПАНІЇ В АНҐЛІЇ.

Коли підчас останньої виборчої кампанії в Анґлії бувший лейборитський провідник Мек Доналд промовляв на виборчому вічу, почувся з товпи голос: „Геть із трибуни! Ми проти тебе, бо ми комуністи!" Мек Доналд відповів: „Не диводивниця, бо всі комуністи є проти робітничих інтересів". — Підчас виборчого мітінґу, на якому промовляла консервативна кандидатка, лейді Астор, закричала одна жінка: „Досить плести дурниці. Ми не хочемо ні консервативних послів, ні ліберальних, ні лейборитських. Ми екстремісти. Нам треба комуністичних". Тоді лейді Астор відповіла спокійно: „Ні, вам не треба комуністичного посла, лише доброго лікаря". — Якийсь крикун запитав одного консервативного кандидата підчас віча: „Чому нема безробіття в Радянськім Союзі"? Цей відповів: „Бо там, як не хочеш робити, то застрілять".

НАПАД НА ГРОМАДСЬКОГО ПІСЛАНЦЯ.

У лісі Голобутова, стрийського повіту, замаскований молодець, узброєний револьвером і ножем, напав на громадського післанця, Ів. Тимчишина, забрав у нього 800 зол., а в утечі покинув 150 зол. у більоні.

Поліція арештувала під замітом грабіжі Теод. Охримовича, абсольвента ґімназії, сина гр.-кат. пароха з Завадівки. Арештованого відставили до розпорядимости прокуратури в Стрию. Йому загрожує наглий суд.

МОДЕРНИЙ АФҐАНІСТАН.

Недавно святкував Кабуль день коронації Надір Хана на короля Афґаністану. У святі взяли участь усі відділи війська: кіннота, піхота, гармаші, відділи танків і ключі літаків. На головних вулицях столиці проїхав почесний похід із Надір Ханом. У товаристві короля були дипльомати, військові старшини й високі державні урядовці. Від дипльоматів складав королеві побажання представник Радянщини. Опісля відбулася військова парада з участю 18,000 вояків.

ШТУЧНО СТВОРЕНИЙ ГОЛОС ЛЮДИНИ.

Англійський технік Гамфірс досліджував стяжки звукових фільм. Він доглянув, що звуки людської мови це крива риска над берегом фільмової стрічки. Користуючися заломаннями рис, він поділив її на куснички й тим чином одержав начеб нову азбуку скоропису (стенографії). Це відкриття дає змогу не лише відчитувати голос людини, записаний на фільмовій стрічці, але теж витворити штучний голос. Це саме обіцює Гамфірс. Швидко приступить він до праці над витворенням голосу, записуючи відповідні риски на фільмовій стяжці. Отже почуємо голос тих фільмових зірок, що їхні слова не надавалися до запису на фільмі; цей голос створять учені у своїх робітнях.

ДЕФІЦИТОВЕ ПІДПРИЄМСТВО.

Як сильно відбилась економічна криза на залізничому руху в Польщі, вимовним показчиком служить факт, що товарові перевози на залізницях зменшилися на 2,200 ваґонів в порівнанні зі станом перед півроком і на 4,300 ваґонів зперед двох років. Одночасно зменшився пасажирський рух, хоча в менших розмірах. Наслідком значного зменшення темпа робіт на залізницях упав також оборот паровозів і управа залізниць відставляє щораз більше машин до резерви. Обчисляють, що третина залізничого табору стоїть тепер без ужитку, дожидаючи поправи конюнктури. Найбільше відставлених до резерви є ваґонів товарових, бо поверх 45,000. В результаті польські залізниці не оплачуються і державний скарб докладає до них грубі суми.

ЗАТОПЛЕНИЙ ХЕРСОН НА СРІБНОМУ ЕКРАНІ.

Большевицький режісер Цейтлін закінчив фільмування недавно відкритого на дні Чорного моря затопленого морем перед нар. Христа міста Херсону. Тепер почнеться монтаж тієї цікавої фільми та скоро побачимо її на срібному екрані.

СМЕРТЬ ПРОФЕСОРА-ФІЛЬОЛЬОҐА.

У Ліль помер передчасно професор славянських мов і літератур, Антоан Мартель, у 32. році життя. Це брат відомого проф. Рене Мартеля, автора кількох студій на політичні справи Сходу Европи і співавтора монографії про „Мазепу", написаної спільно з І. Борщаком. Антоан Мартель вивчив славянські мови підчас кількалітнього побуту в ріжних країнах і викладав славянську літературу підчас останніх 5 літ. Він залишив у друку 2 праці: одну про Ломоносова, другу про взаємини України та Польщі в XVII. в. Покійний належав до тих нечисленних учених на Заході, що дивилися на нашу історію не крізь окуляри наших ворогів, а знали її безпосередньо.

ХТО ДІСТАНЕ НАГОРОДУ ЗА МАТУШКУ?

Тому, що виновність Сильвестра Матушки в справі залізничих замахів під Біяторбадь і Ітеборґ не підлягає вже найменшому сумнівови, преса займається тепер питанням, кому припаде нагорода за його зловлення. В Німеччині визначили за це 100,000 марок, у Мадярщині 50,000 пенґів, в Австрії 10,000 шілінґів. До всіх тих поважних сум зголосила претенсії мадярська поліція. Будапештенські ґазети вказують на те, що це заслуга будапештенської поліції, що Матушку арештовано. Мадярська влада виходить із заложення, що Матушка виконав свій злочин не наслідком патальоґічної предиспозиції, але з чисто матеріяльних мотивів, бо в останніх часах жив у недостатку.

НЕБЕЗПЕКА, ЩО НЕ ЗНАЄ РАТУНКУ.

В Парижі відбувся недавно конґрес французьких лікарів, що заслугує на увагу дискусією про охорону населення перед ґазами на випадок війни. Промовці вказували на те, що міжнародні договори й зобовязання не вживати ґазів тут не поможуть, бо кожну фабрику невинних фармацевтичних хемікалій можна легко перетворити до фабрикування ґазів. Професор з Льозанни, Месерлі, зазначив, що головна небезпека грозить від Німеччини й Радянщини, і навів докази, що обі ті держави готовляться до безпощадної війни, в якій головну ролю відограють ґази. Інші промовці предложили нові типи протиґазових масок, пляни підземних будівель, де могло би скриватися мирне населення, і т. п. Всі висказувалися за потребу інформувати населення про небезпеку ґазової війни, перед якою нема ратунку.

ФАБРИКА 500-ЗОЛОТІВОК НА СЕЛІ.

На Горішнім Шлеську впали на слід багато фальшивих 500-золотівок. Ствердили, що ті банкноти підробляли в хаті Велюха в Ґніщині біля Велюня. На горищі знайшли прилади, кліші, хемікалії та готові 500-зол. банкноти на суму 200,-000 золотих. Підчас другої ревізії знайшли таких банкнотів на 380,000 зол. У Велюхових спільників у Кшивожеці знайшли фотоґрафічний апарат для фабрикації кліш. У звязку з тим фальшівництвом арештували 5 осіб.

АНҐЛІЙСЬКІ ПОСЛИ ПИЛЬНУЮТЬ СПРАВИ „ПАЦИФІКАЦІЇ"

ЗВЕРТАЮТЬ УВАҐУ УРЯДОВИ, ЩОБИ ДОПИЛЬНУВАВ РОЗГЛЯДУ УКРАЇНСЬКОЇ СПРАВИ В ЛІЗІ НАЦІЙ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Українське Бюро повідомляє, що на засіданню анґлійського парляменту 16 листопада б. р. посол мейор Гилс запитав міністра справ заграничних, чи українське питання буде поставлене на програму засідань Ради Ліґи Націй, що відбудеться в січні. Крім того, чи міністер може дати запевнення, що британський уряд ужиє свого впливу, щоби мирові зобовязання були виконані, а також права й провосуддя були уділенні українській меншости в Польщі.

Заступник міністра Еден відповів, що питання українських петицій до Ліґи Націй уже стоїть на деннім порядку слідуючого засідання Ради Ліґи Націй у січні. Що торкається другої частини запиту, то заступник міністра запевнив, що британський уряд увесь час памятає своє зобовязання в справі охорони прав меншин.

ЯПОНЦІ ПРИПИНИЛИ НАСТУП НА ЧІНЧОВ.

МУКДЕН (Манджурія). — Японське командування військами в Манджурії несподівано припинило свій наступ на Чінчов. Війська, що були післані з Мукдена в напрямку цього міста, вже вернулися назад. Японці звільнили майже всю залізницю між Мукденом і Чінчовом.

Тут панує переконання, що японська армія взагалі спинить свою активність через зиму, якщо до нової акції не спонукають її самі Китайці. Японська армія в Манджурії починає розташовуватися на зимові кватири.

БОЇ В ТІЄНЦІНІ СПИНИЛИСЯ.

ТОКІО (Японія). — Одержано повідомлення, що в Тієнціні прийшло до порозуміння між командуванням японськими та китайськими військами. Китайці запевнили, що вони відтягнуть свої війська від японської концесії й припинять напад „цивільних банд" на японську концесію.

Японці це запевнення приняли й припинили обстріл міста

ЯПОНЦІ ПРОТИ ІНТЕРВЕНЦІЇ ЛІҐИ НАЦІЙ.

ПАРИЖ (Франція). — Японія далі відкидає всі пропозиції Ради Ліґи Націй щодо замирення в Манджурії. Японська делеґація не приняла останнього предложення Ліґи Націй про установлення невтральної смуги в районі міста Чінчова. Японська делеґація є проти того, щоби представники Ліґи Націй з невтральних держав пильнували виконання умов перемиря, бо Японія далі стоїть на тому, що вона має вести безпосередні переговори з льокальним манджурським урядом без посередництва третьої сторони.

ПОЛЬЩА ВІШАЄ „ШПІОНІВ".

БАРАНОВИЧІ (Білорусь). — Польський суд засудив на кару смерти через повішення сім осіб, які обвинувачено в шпіонажі на користь радянської Росії. Засуджені нібито продали мобілізаційні пляни Польщі, що тичаться залізничих стацій в районі радянського кордону.

Суд відбувся поспішно й присуд його негайно виконано. Президент Польщі відмовився дарувати життя засудженим.

ПЯТИЛІТКА ВАЛИТЬСЯ ДАЛІ.

МОСКВА (СССР). — На біжучий рік пляни пятилітки по виробництву заліза, сталі, чавуна та поперевозі ріжного вантажу залізницями виконано ледви на половину. Брак заліза, сталі та ріжних частин до машин відємно відбивається на виконанню плянів пятилітки в інших галузях індустрії. Навантаження залізничних ваґонів, що було в 1930 році в жовтні—грудні в числі 45,000 ваґонів, упало до 32,000. Морози виводять з праці кождий день значну скількість паротягів, а тому залізничий транспорт все більше руйнується.

Такеамо й на збіжевому та харчевому фронті всі пляни в значній частині не виконані. Не зважаючи на те, що влада обіцювала в бужучому році не випускати в обіг нових паперових грошей, вона тепер випустила ще на 800,000,000 рублів нових паперців. Це все свідчить про погіршення в економічному становищу країни. Большевики невиконання своїх плянів пятилітки пояснюють тим, що всі їх проекти були занадто перечислені.

ҐАНДІ ЗАПОВІДАЄ ДАЛЬШУ БОРОТЬБУ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Ґанді заявив кореспондентам ґазет, що він виїздить у суботу до Індії. До Анґлії він, каже, приїхав, нічого не чекаючи доброго й вертається назад з порожніми руками. Тепер в Індії має розпочатися така боротьба проти Анґлії, що там повстане пекло на землі.

Ґанді говорить, що нема сили, яка спинилаб нарід, котрий повстав до боротьби за свободу й котрий горить жадобою волі. Він сподівається зі сторони Анґлії нових репресій і готовий знову піти до вязниці. Ґанді запевняє, що індійські маси готові до дальшої боротьби й чекають лише його наказу.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

СУД НАД МАЙНЕРАМИ.

Дня 5 травня б. р. рознеслася між страйкуючими майнерами в Евартс чутка, що Спілка власників копалень намагається затягнути страйколомів до роботи при допомозі місцевої влади. Страйкуючі рішили заступити дорогу страйколомам. Надїхав віз з помічниками шерифа й прийшло до стрілянини, підчас якої згинули три помічники шерифа й один майнер.

З приводу цієї події обжаловано кількадесять майнерів за душогубство. Одного з них вже звільнено, а тепер судитимуть інших. Зате не обжаловано ні одного помічника шерифа, ні копальняної сторожі, яка теж стріляла.

Робити в таких справах доходження, судити і карати чи звільняти, належить до завдань покликаних до цього законних установ. Вони те завдання обовязані виконати, а загал може тільки слідити за тим, як вони це виконують. Так повинно бути і в тім випадку.

Майнерська трагедія в Кентоки є загально відома. До Гарлан приїжджали кореспонденти найвпливовіших американських часописів. Тут був недавно й американський письменник Драйзер, котрий також причинився своєю особою до розголошення майнерської нужди.

Дотого треба памятати, що майнери, котрі страйкують у Кентоки і котрих тепер судитимуть, це не є прибиті „форейнери" з Пенсилвенії чи Вест Вірджінії, а нащадки тих, що проливали кров за американську незалежність. Тим останнім вияснюється також цей факт, що майнерська справа в Кентоки набрали більшої популярности.

Як би не випав суд над майнерами, він не заверне того, що сталося. І не приверне життя, тим, що загинули. І навіть найтяжчі засуди не можуть бути тепер відстрашаючим засобом, коли майнери приходять до переконання, що їм уже всеодно: жити чи вмирати. Бо жити, значить у їхнім розумінню, поволи завмирати з голоду.

А що таке твердження не відбігає далеко від правди, пізнати найкраще по тім, що майнерам у Вест Вірджінії, котрі працюють, виплачують компанії по відтрученню належитостей для юнії й за хату, лікаря і т. п. всього від 30 до 60 центів за цілоденну працю. І чи диво, що вони навіть резиґнують з праці, бо кажуть, що й працюючи треба гинути з голоду, нарівні з тими, котрі цілком не працюють.

А коли вже аж до того дійшло, то суди тут нічого не зарадять.

Лев Ясінчук.

ЩО ТАКЕ ЮВИЛЕЙ „РІДНОЇ ШКОЛИ"?

Цього року багато говориться й пишеться по всіх усюдах, де живуть Українці, про ювилей „Рідної Школи". Не буде зайвим поговорити про це основніше, як не для заспокоєння цікавости громадянства, то бодай для занотування цієї події для будучого історика, тимбільше, що про і с т о р і ю самого ювилею ще не писалося ні в краю, ні тут.

Цього року (1931), а саме 29. жовтня, минуло 50 літ від того часу, коли то невеличкий гурток тогочасних провідних громадян поклав угольний камінь під „Рідну Школу", підписуючи перший її статут. Від тої пори прорізувала „Рідна Школа" свою діяльність мов спокійна степова річка вперто й неуступчиво скелю байдужности, зневіри й упередження. Так рік за роком, через 50 літ. Сьогодні наділена довірям українського загалу, виросла вона на установу, яка в царині українського шкільництва й виховання висловлює збірну думку народу, свідомого своїх завдань. Своєю 50-літною діяльністю лишає „Рідна Школа" замітний слід не тільки в кадрах бадьорої, свідомої молоді, але й у цьому, що навчила нарід гуртуватися коло наскрізь і д е й н о ї с п р а в и й захоплюватися нею, навчила жертвенности для народньої справи. Цілий український нарід радіє й гордиться сьогодні дотеперішніми здобутками цієї установи. **Бо в цих здобутках бачить власні змагання й непропащі труди.**

Настало в нас і приходить до голосу нове покоління, яке не знає давних часів, яке готове думати, що ті зодбутки, які тепер має нарід, прийшли самі з себе, що світ починається з приходом того покоління. Тимчасом ніяка праця не стоїть відірвана в світі сама для себе, все має якусь причинову звязь, якусь попередню підготовку, якусь т р а д и ц і ю. Це саме й є ті чинники, на яких здигається великі діла. Тому 50-літний період діяльности „Рідної Школи" треба було вжити для показу й для прикладу молодшому поколінню, треба було показати тих діячів, з яких уже декого нема між живими, які трудилися словом і ділом на те, щоб український нарід мав право та змогу — володіти душами своєї молоді, щоб справа виховання молоді лежала в руках самого народу та узглянювала національні й суспільні питоменности народу та його змагання.

Тому то я, як організаційний і пропаґандивний референт „Рідної Школи", підніс ще з початком 1930. р. на одному з повних засідань Головної Управи думку — проголосити 1931. рік, рік 50-ліття „Рідної Школи", її **ювилейним роком.** Одночасно я предложив цілий плян ювилейних обходів на цілий рік, для самої централі й для її філій по містах і селах, розкладаючи чинности на поодинокі місяці.

Поза чисто ідейними досягненнями, які мала здобути „Рідна Школа" своїм ювилеєм, а про які була мова вище, ухвалено поставити ювилеєві таку мету: 1) вкорінити в цілу українську народню масу свідомість про з н а ч і н н я р і д н о г о в и х о в а н н я й х а р а к т е р н о ї м о л о д і та про значіння й потребу боротьби за рідне шкільництво й рідного вчителя, а вслід за цим — спопуляризувати значіння „Рідної Школи" та її змагань і завдань; 2) виробити засади й напрямні національного виховання загалом, а зокрема в „Рідній Школі"; 3) дати „Рідній Школі" тверду підставу для її діяльности, якої від неї вимагає час, умовини та громадянство. Словом — порішено, що ювилей мусить осягнути не тільки тривку, ширшу мету, але й хвилеву. З огляду на ту саме обширну мету треба було проголосити ювилеєм не місяць, але **рік** оснування „Рідної Школи".

Та ювилейний рік мусів дати щось не тільки „Рідній Школі", але й самому народові. Тому поставлено клич: в кожній українській громаді мусить бути українська школа, коли не з державних фондів, то з власних; кожна українська дитина мусить користати з добродійства рідного виховання й не сміє бути під чужим виховним впливом; кожний повіт має створити в себе тривалу памятку „Рідної Школи" у виді ювилейної бурси, фахово-промислової школи, школи народної чи захоронки, а бодай діточої бібліотеки; здвигнути у Львові будинок для промислових шкіл у Львові, бо на всіх українських землях під Польщею не мають Українці ані одної української промислової школи, а приватні промислові школи Тов-а „Рідна Школа" вже переповнені учнями й ученицями й нема приміщення для найменшого приросту учнів.

Як бачимо, то ювилей 50-ліття „Рідної Школи" має на меті не тільки скріпити її морально й матеріяльно, але він має дати почин до ще ширшої, глибшої, більше систематичної та загальної діяльности.

До зорґанізування ювилею причинився у великій масі таки ввесь український нарід через усі ті чинники, які уявляють собою той нарід. На нараді представників усіх Українських Центральних Установ, яку скликала Головна Управа, ухвалено видати м а н і ф е с т до Н А Р О Д У. Маніфест починається такими глибоко обдуманими словами:

„Кожний нарід мусить берегти своє основне право на виховання своєї молоді відповідно до своїх теперішніх і майбутніх потреб. — Без певного користування цим правом занепад нації неминучий. Бо хто сповнить завдання нації, якщо не стане тих, для яких **найвища мета** нації — це **ненарушна святість, провідна зоря їхнього життя!"**

А при кінці маніфесту сказано:

„Нехай у цей ювилейний рік стануть при „Рідній Школі думкою й ділом усі ті, що мріють про інший, кращий час. — Нехай у цей ювилейний рік зникнуть перед порогом „Рідної Школи" всі ті ріжниці, які нас ділять. — Нехай нас усіх злучить як **Українців** довкола великих зовдань для національної майбутности — „Рідна Школа".

І для прикладу такої злуки підписали маніфест крім покликаного уряду, себто Головної Управи, всі українські епископи, ветеран нашої національної політики Юліян Романчук, два тоді живучі члени основники (проф. Роман Заклинський і о. сов. Александер Стефанович), Президія Української Парляментарної Репрезентації, представники 38 головних **центральних** установ, які репрезентують в повному значінні ціле громадянство від наймолодших до найстарших верств, та представники 70 українських повітів. Не було в нас ще такої справи, щоби **ввесь нарід** так однодушно став за неї; в такий величавий спосіб не проголошено навіть такої події, як створення власної держави на західних землях. А сталося це тому, щоби ідею виховання молоді, яку проводить „Рідна Школа", **виріжнити** не тільки від інших справ, але вже самим обєднанням усіх орґанізованих ділянок на ґрунті „Рідної Школи" відмітити її значіння, головно в теперішнє „время люте", „в лютую годину".

Селянська кіннота з Ямниці на ювилейному обході в честь Рідної Школи" в Станиславові.

Кождий сотик, кождий даток
Нашій „Рідній Школі" в дар
Це майбутнього завдаток,
Це на ворога удар.

Рідна Школа — наша зброя,
Рідна Школа — це наш щит,
В Рідній Школі — міць героя,
Що неволю повалить.

П. Котович.

ЧОТИРИ РОКИ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ

(Спогади бувшого комсомольця).

(26)

Цього бувшого непманця я зустрічав після цієї „операції": згорбився, посивів, але всетаки вважав себе „щасливим"; поперше, каже, через те, що не бачив „господарювання" комсомольців, а подруге, що лишився на Україні, а не поїхав разом з іншими в Архангельськ. Зрештою його страхи щодо останнього були безпідставні: в Архангельськ відсилали лиш Українців-селян.

Аґр школі запропонували теж „розкоркулені" річі. Їй дісталися столи й звичайні ліжка для гуртожитків та один стінний годинник. Сельбуд теж набрав собі річей, переважно меблів. Комісар колгоспу взяв для своєї канцелярії (?) два англійські ліжка, дві перини, стінний годинник, умивальник, мясорубку й т. д.

Рішту річей, що лишились, продавали на ліцитації за безцін. Через підставні особи купували найбільше самі власники свої річі.

Діжки з капустою, з баклажанами (помідорами), з салом склали в пивницю. Мовляв, „буде колгоспникам весною в поле до хліба". Капуста й баклажани засмерділись і їх через місяць вивезли за село й викинули в рипу (баюру), а сало — селяни мабуть і досі говорять про це у Воронцівці — сало поїли комуністи.

У цих часах в аґрошколі майже не було навчання: аґрономи сиділи в правлінню колгоспу, учні-комсомольці були змобілізовані й виконували особливо „делікатні" доручення (як от „розкулачка"), частина учнів не-комсомольців складала списки, тощо.

Вже давно поговорювали в селі, що будуть висилати в Архангельськ, але кого й коли, невідомо було.

Якось вечером (було це в лютім) я вертався додому й зустрів 5 наших комсомольців, узброєних рушницями.

— Куди ви, хлопці? — питаю.

— Та цеї ночі куркулів у Сибір відправляють.

Ранком я пішов до сільради, щоб довідатися, скільки людей відправили, кого саме, куди і т. д. Але в сільраді нікого не було. Я трохи посидів і вийшов.

Перед моїми очима розгорнулась така картина: до сільради наближався цілий похід; чути було гамір великого натовпу, голосіння. Я думав зпочатку, що це якийсь похорон, але хутко зорієнтувався, в чім річ. Вулицею тягнулася валка гарб, може десять, а може більше підвід. Гарби були повні жінок і дітей. Жінки голосили, діти плакали. Чоловіки понуро йшли біля підвід.

Навколо величезний натовп провожав „куркулів". В натовпі крик, плач... Нерозкуркулені жінки й чоловіки похапцем виносили одежу й одягали сяк-так бідних дітей. Виносили бохонці чорного хліба. Прощались... бажали щасливої дороги. „Щасливої дороги"... куди й кому? На смерть! — невинним селянам, їх жінкам, дітям!

Того дня в лікарні зареєстровано 22 випадки „психічного трамватизму"!

Зустрічаю одного учня комсомольця. Дивиться на мене, намагається усміхнутись:

— Розкуркулюємо, Павле Васильовичу!

— Багато? — питаю.

— 37 родин...

— Куди?

— На стацію Блакитну, а далі невідомо. Кажуть, на Дніпрельстан.

— Ти віриш — обурився я — в таку нісенітницю?!

— Нічому я не вірю, Павле Васильовичу — зрезиґновано відповів. По надумі додав:

— Нічого з того не вийде!...

— Як, думаєш, не вишлють їх? — запитав я.

— Ні... соціялізму не вийде...

Видно було, що його, втягненого комуністичними „верхами", як і всіх інших комсомольців, у ці злочини розкуркулення й висилки, ввесь час мучила думка про те, чи на користь це все соціялізмови?..

На стації Блакитна, як розповідали комсомольці-конвойники, збилися з 300 підвід.

Зима, лютий... Всі сплять на возах... Чути лише глухий стогін, що підноситься іноді до страшного крику; здавалося — крику розпуки. На ранок довідались: дві жінки за ніч родили...

Їх всеодно вислали до Архангельська!...

Секретар Н.-Воронцівської комячейки дістав догану по службі за погано переведену висилку. Треба було всіх відправити вночі й не допустити до того, щоб „куркулі" орґанізували антирадянську демонстрацію-проводи засланцям...

• • •

Чим же пояснювали там, на Україні, свідоміші громадяни ці большевицькі звірства?

Поперше, вважалося цілком зрозумілим, що большевики мусіли знищити НЕП-у; інакше би вона знищила їх. За знищенням НЕП-и, очевидно, льоґічно слідувало й знищення селянської кляси, як самостійного продуцента цінностей, як клясу „дрібної буржуазії".

Самаж розкулачка й висилка мала на меті отсі три справи: а) зтероризувати селян і зломити природний їх опір колективізації, б) достарчити для державних лісозаготівель даремну робітничу силу й в) передавши „розкуркулений" маєток у руки колгоспів, зацікавити решту селян спільним посіданням цього маєтку й тим викликати тягу селянина до колгоспів.

Ні одного з цих завдань большевики не досягли: опору колективізації не зломлено; праця каторжан у лісозаготівлях не була надто корисна. Та, не дивлячись навіть на це, большевицький транспорт не міг впоратися з вантажами ліса.

Що стосується „розкулачення", то селяни його зустріли ворожо. Хати „куркулів", які не були обсаджені колгоспом, зісталися порожні, бо ніхто з селян не хотів там мешкати. Селяни переховували й допомагали „розбазарювати" *) „куркулям" їх маєток. В колгоспи того маєтку попало дуже мало.

XLVIII.

Кадри для колгоспів.

„Успіхи" в колективізації були очевидні. В цілій Херсонщині, фактично на цілому півдні України, пройшла колективізація на 100%. Цілий цей район, з населенням 12,000,000 людей, уявляв собою єдиний „соціялістичний сектор".

Взялися горячково до готування низових кадр, керовників для колгоспів, технічних робітників. Роля сільсько-господарської профшколи в готуванню цих кадр, зрзуміло, була велика.

Поперше, в лютому ми зробили дочасний випуск школи. Нові аґротехніки, всі до одного, були заздалегідь змобілізовані: ніхто не смів виїхати за межі округи, чи вступити до херсонського С.-Господарського Інституту; всі мусіли негайно приступити до праці в колгопах. Уроженці інших округ, котрі вчилися в нашій школі, таксамо, мимо їхніх прохань, поступили в розпорядження окрколгоспілки (Окружної Спілки Колгоспів) у Херсоні.

Крім того, при нашій профшколі й при всіх інших с.-г. профшколах, а де не було профшкіл — при семирічках був створений ряд короткотермінових курсів.

Двомісячні курси керовників колгоспів мали на меті приготувати голови колгоспів. Були тут селяни, партійці, здемобілізовані червоноармійці. Деякі були досить грамотними, але більшість була малописьменних, і їм важко було опанувати той мінімум знань з аґрономії й орґанізації с.-г. виробництва, який давано.

Півторамісячні курси рахівників колгоспів, щодо свого складу, були ще більш ріжноманітні. Були тут і партійці і комсомольці і здемобілізовані червоноармійці і селяни від плуга. Щодо освітньої підготовки то були тут і такі, що знали рахівництво, бо були вже рахівниками, і такі, що могли опанувати курс рахівництва, бо закінчили 2-річку; але більшість злову була така, що не мала поняття про „дроби". Якже їм було опанувати навіть спрощену систему американського с.-г. рахівництва?

(Дальше буде)

*) Таємно продавати.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

CHESTER, PA.

The Ukrainian Athletic Club.

The Ukrainian National Home will have one of the finest basketball floors in Delaware County, which will be ready for use within the next week.

Through the influence of the women members of this organization, the consent was granted to Ukrainian Athletic Club to convert the dance auditorium into a modern basketball den.

The Ukrainian Athletic Club consists of young men interested in sports and in the general development of a good basketball team. Games are being booked and promising material coached.

Many members of this club attend the local high school and hope to establish a name that will be of worth to the Ukrainian People.

Charles Kovend,
Publicity Agent.

—o—

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Концерт у честь незабутніх Героїв.

Заходом Комітету Несення Помочи Рідному краєви відбулося дня 1-го листопада величаве свято в честь поляглих героїв за визволення батьківщини. Сестрицтво роздало всім учасникам свята відзнаки. В часі богослуження о. прот. В. Каськів виголосив зворушаючу промову про поляглих борців. Після проповіді о. В. Каськів оголосив присутним, що пополудни відбудеться святочний концерт, на якому повинні бути всі як один щирі Українці. На концерт був вступ вільний, щоб могли прийти всі ті, що не можуть заплатити за вступ.

По богослуженню відправлено панахиду, і підчас панахиди сестрицтво перевело збірку на Рідний Край. В часі панахиди при могилі стояли наші члени клюбу танцюристів. Хлопці й дівчата були в українських строях під проводом свого інструктора, п. С. Вецала.

Точно в 3-тій годині по полудні в церковній гали при Блекстон вул. почався концерт. Галя була виповнена по береги. Коли куртина розсунулась то на прикрашеній сцені сиділа українська музична банда. Відтак вийшов на сцену предсідатель комітету допомоги, Михайло Бардачевський, і в своїм вступнім слові пояснив присутним, задля якої цілі ми повинні такі свята уладжувати. Він візвав присутних повстанням з місць віддати пошану згинувшим у боротьбі героям. Потім музична банда відограла: „Сміло други", „Гей, там на горі Січ іде", „Чи я в лузі не калина була", „Ми Гайдамаки" і український марш „Соколи!" Концертовий дует виконали Евген Процишин і Степан Карась". „Запороський герць" й „Аркан" відтанцювали члени клюбу українського танку. Танками проводив інструктор Стефан Вецал. Тут мушу підчеркнути, що наші танцюристи відтанцювали „Герць" і „Аркан" по майстерськи, за що дістали в нагороду грімкі оплески.

Від ОДВУ промовляв гром. Михайло Чагарин. У своїй промові М. Чагарин говорив про наших борців-героїв, що полягли в нерівнім бою з Ляхами. „Згадку про поляглих" деклямував Мартин Пробівський. „На стрілецькій стежі" — деклямував школяр Володимир Шаравара. „На чужині" — деклямувала школярка Маруся Копернюк. „Останній лист до Матери" деклямувала школярка Стефанія Паньків, „Присвята малим героям" — деклямувала Ольга Чарна. „Спомин і заклик" — деклямувала школярка Анна Чагарин. „Могили борців-героїв" — деклямував школяр Ярослав Гук. „Останній лист до Брата" деклямував Ярослав Кава. „Поставали козаченьки" — деклямував школяр Роман Липський. Деклямації діточі і старших випали добре. Присутні нагородили деклляматорів рясними оплесками.

В дальшім тягу програми сопран сольо: „Причина" й „Ой запив козак" гарно відспівала пані Антоніна Стрик. Евгенія Городивська відспівала „Ой у полі криниченька" та „Їхав козак за Дунай". Анна Підгородивська відспівала: „Ой на горі". Альтове сольо „Ой щож бо то та за ворон" відспівала Анна Сусла.

Усім сольо-співам акомпаніювала панна Маруся Познанська.

Святочну промову виголосив прот. о. Каськів. Треба підчеркнути старання нашого прот. о. Каськова, що вложив багато труду коло підготовки свята, в провадженню його концертової й взагалі цілої програми. В особі о. прот. В. Каськова Наша громада має не лише гарного священика, але й щирого українського патріота.

Відтак наш хор „Боян" відспівав вязанку українських пісень: „Ой у лузі червона калина", „Ми сини могутньої країни", „Журавлі", „Чуєш, брате мій", „Їхав стрілець на війноньку", „Заквітчали могилу дівчата", „Україно моя люба", „Бють гармати" „Прапор має", Поставали козаченьки", під проводом о. протоерея о. В. Каськова. Хор співав дуже гарно й уміло. Всі пісні нагороджено грімкими оплесками. На закінчення хор відспівав „Ще не мерла Україна" і „Не пора".

Мимо тяжкого безробіття в нашій місцевости, прихід з Листопадового Свята був вдоволяючий. Чистого приходу було з концерту 63 дол. 70 ц., в касієрки пані Кс. Гук була остала готівка 32 дол. і 91 ц., гр. Василь Гірчиця з Валімантик, Конн., зложив 1 дол., що зробило разом 97 дол., 65 ц. Ці гроші розділено: на інвалідів 25 дол., на боєву акцію 25 дол., на політичних вязнів 25 дол., а 10 дол. на книжку під назвою: Polish Atrocities in Ukraine; на Рідну Школу 12 дол. 61 ц. Гроші переслано на призначені ціли через Обєднання.

Григорій Кічак.

—o—

НЮ КЕНСИНҐТОН І АРНОЛД, ПА.

Листопадове Свято.

Українці з Арнолд і Ню Кенсинґтон відсвяткували в неділю, 15 листопада, Листопадове Свято відродження нашої держави на Західній Україні.

В святі, яке відбулося в Українськім Народнім Домі в Ню Кенсинґтон, взяло участь богато наших місцевих і позамісцевих Українців і Американців.

Були бесідники українські й американські. Прибули на свято й американські леґіонери, а між ними 85-літній капітан Енґліш, Американець-ветеран, учасник 5 воєн.

Діти розпочали програму відспіванням американського гимну й „О, Україно!".

Потім гром. Кузьмиха пояснив короткою промовою ціль свята.

Головну бесіду виголосив о. Микола Волощук, член і бувший капелян Американського Леґіону. Говорив по українськи й анґлійськи. І взивав всіх Українців до обєднання без огляду на релігійні чи політичні переконання. Він теж представив присутним особу капітана Енґліша.

Далі говорили місцеві священики: о. Петрівський і о. Воронкевич, котрі причинилися своїми промовами до звеличення свята. Говорили теж два Американці.

Молода кандидатка на адвоката, п-на А. Бек, дуже гарно змалювала День Першого Листопада 1918 року.

Промови переплітано співами, деклямаціями і грою на скрипці і пяні. Підчас виконування програми стояли на сцені леґіонери з прапорами в руках, що зробило на присутних дуже гарне та поважне враження. Думаю, що по інших місцевостях повинні також запрошувати представників Американського Леґіону на наші державні свята.

При кінці концерту зібрано на зазив одного з громадян $55 на допомогу українським інвалідам.

Свято закінчено відспіванням українського національного гимну.

Анна Торик,
Мікіз Ракс, Па.

Хоч бурі йдуть і громи бють
І в горю серце тоне —
Та вже не вбе нас вража лють,
Не розідять кордони.

Бо ясне сонце вже з імли
Зійшло на нашім полі,
Юнацтва тисячі зросли
У нашій „Рідній Школі".

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ВІД СОЮЗА УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКИХ КЛЮБІВ.

На останній конвенції Союза Українсько-Американських Демократичних Клюбів поружено між іншим справу преси. Стверджено, що Союзови треба мати свій орґан, щоби плекати в нім ті ідеї, для яких створено українсько-американську політичну орґанізацію.

Та тому, що така справа вимагає більших фондів, рішено просити „Свободу" й інші орґани не відмовитися поміщувати звіти орґанізації, щоби в той спосіб можна було лекше повести дальшу орґанізаційну працю. Ново вибрана екзекутива покликала до життя пресовий комітет і поручила йому переведення цеї справи.

При тій нагоді ствердимо, що про останню конвенцію Союза Укр. Ам. Дем. Клюбів були обширні згадки в ріжних американських ґазетах.

На засіданню екзекутиви, яке відбулося в Вотервлит, рішено взятися до орґанізаційної праці сейчас по Листопадових Святах, бо наші клюби тепер заняті влаштованням свят відродження української державности і в тій роботі не годиться їм перешкаджати.

Згідно з ухвалами конвенції вислано подяку до У. Н. Союза за висилку делеґата на конвенцію, як і вислано теж протестаційне письмо до Ліґи Націй зприводу відложення нею полагодженння польської „пацифікації".

Пресовий Комітет.

A SHORT HISTORY OF UKRAINE.

(Prepared by Stephen Shumeyko, LLB.)

BOHDAN KHMELNYTSKY.

For ten years (1638—1648) Ukraine was completely under the control of the Polish nobility. Poland not being engaged in any wars wiw not need the Cossacks any longer, and naturally they decreased in importance. For the same reason the Polish soldiery being idle was placed at the disposal of the nobles who used it to further their hold on the Ukrainians, by confiscating Ukrainian properties; markets; levying additional and higher taxes; forcing serfdom onto the Ukrainians all in the effort to establish a feudal system in the very heart of the free country of Ukraine.

This state of affairs, however, lasted but for a time. Although to all external appearances Ukraine was subjugated, there existed among the Ukrainians a spirit of unrest and dissatisfaction. The villagers, the discharged and the registered Cossacks, the townsmen, the rich and the poor all awaited the opportunity to cast off, once and for all, the fetters laid upon them by Poland. The whole state of affairs needed but a spark to start off a great conflagration — a war for freedom.

And then, according to one historian, "there appeared a man from whom a noble had taken his pastures, and these same pastures proved to be the source of a great deal of trouble for all of Poland". This man was Bohdan Khmelnytsky — a captain of the Chyhyryn Cossacks.

He was a man of means, well educated, and said by many to be a descendant of Ukrainian nobility. During the rebellion of Pawluk, in 1637, he was appointed as a scrivener; but after this rebellion he was demoted to the rank of captain for the reason that the Cossacks, at the time, were refused higher ranks.

As mentioned above, the local Polish overlord seized Khmelnytsky's pastures while the latter was away from home. Upon returning he appealed the action but for his pains he was accused of being a revolutionist and jailed. When freed, he did not return to his home because the Poles had confiscated it, so therefore he directed his steps to the country in the vicinity of the Sitch. There during the winter of 1637 and 1638 he gathered about him a force of men who also had suffered in many ways from the Poles.

Having gathered and organized an army he became the leader of the Sitch — the garrison of the registered Cossacks having joined him. He then began to negotiate with the Khan of Crimea for aid against the Poles. The then Khan being displeased with Poland because she was ceasing to pay tribute, agreed to help the Cossacks. This was a most unusual event for the Cossacks, because previous to this time many of the Cossack hetmans had unsuccessfully attempted to gain the Tatar aid against the Poles.

News of this reached the Ukraine and Poland. A great jubilation sprang over Ukraine and the Ukrainians began to take a new lease on life, whiie the Poles became apprehensive as to the future. Potocky, the generalissimo of the Polish Armies, hearing of this began to prepare for war. He immediately dispatched, against Khmelnytsky, his son Stefan with a Polish army and a number of registered Cossacks; the balance of the registered Cossacks together with the dragoons he embarked on galleys and sent them down by way of the Dnieper. He remained at home and began gathering the main force, while awaiting further events.

In the meantime Stefan, marching down supremely confiident in his power to overthrow Khmelnytsky, found himself suddenly surrounded by Khmelnytsky's Cossacks and Tatars at the "Zhowtee Vody" (Yellow Waters). His registered Cossaks including those in the galleys together with the dragoons went over Khmelnytsky's side. Seeing this Stefan began to retreat. But Khmelnytsky fell upon him like a thunderbolt and defeated him so completely that there were hardly any Polish survivors.

Thereupon, Khmelnytsky advanced upon the main body of the Polish armies. They, not having any news of the advance army began to retreat, but near Korsun, Khmelnytsky attacked them and annihilated the army completely. He captured a great deal of provisions, cannons, small arms, and ammunition. From the entire army only about a few hundred Poles escaped, and these were mostly the servants of the nobles. Potocky and Kalinowsky fell into the hands of the Cossacks who turned them over to the Tatars.

This was the most unprecedented event that had ever happened in Ukraine. Not only was nobility in Ukraine bereft of all help but all of Poland was also completely defenseless, its armies entirely destroyed, and its leading generals imprisoned. If Khmelnytsky so wished he could have easily marched and took possession of Cracow or even the capital — Warsaw, without the slightest bit of trouble. But he had no mind at that time to ruin Poland. After his victory near Korsun, he marched to the Beela Tserkva (White Church) and encamped there.

In the meanwhile the country of Ukraine became like the heaving surface of stormy ocean. Revolts occured in rapid succession throughout the entire Ukraine, the local nobles fled out of Ukraine for their lives, their place being taken by the "viche" (assembly) form of government. The villagers or peasants once more regained possession of their properties and homes, which had been taken away from them by the Poles. A new spirit of independence and life arose in the hearts of the Ukrainians. Once more the Ukrainian Nation fought for and had won its independence after three hundred years under a foreign yoke.

(Next Installment — Ukraine's Was for Independence).

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 15 листопада помер член 388 відділу У. Н. С., **Василь Волянський.** Небіщик був родом з Галичини, з села Корниловичі, самбірського повіту. В Америці пробув 22 роки, а з них 15 років пережив в Честер, Па. По покійному лишилася жінка вдовою.

Несподівана смерть уразила болючо всю українську громаду в Честері, бо В. Волянський хворів недовго. Помер у шпиталю в тяжких муках, зберігаючи притомність до останньої хвилини свого життя. Небіщик щиро відгукувався на всі українські справи й щедро жертвував на українські народні потреби. Він особисто багато прикладав праці й жертвенности при будові Українського Народного Дому, на який дав понад 100 долярів.

В похороні взяли участь місцеві українські орґанізації та відділи У. Н. С. при великім здвизі народа.

Хай буде земля Йому пером!

За уряд товариства Запорожнька Січ, відділ 388 У. Н. Союза:

Г. Мисишин.

Даймо змогу „Рідній Школі" в Старому Краю наладнати широку постійну мережу станиць рідного національного виховання на українських землях.

—o—

Буджетові видатки „Рідної Школи" в Старому Краю обчислені на цей рік на 240 тисяч долярів. Жертвенністю треба зібрати 130 тисяч долярів. Поможім у цьому нашим Братам.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

—o—

BALLETS AND ARIAS.

Dimitri Chutro and Dancers and Elena Bussinger, Soprano, at Playhouse.

A varied program of ballets and vocal numbers was presented by Dimitri Chutro and his Dancers and Elena Bussinger, mezzosoprano, at the Playhouse of the Plays and Players, last evening. Mr. Chutro, a slender and supple young man, of considerable dexterity and skill, was assisted by Corrine Boese, solo dancer, in his numbers, which included Waltz of the Flowers, by Tschaikowsky, and Hungarian Dance, Brahms, the latter showing both dancers to excellent advantage. Miss Boese, pretty and sylph-like, did some graceful pirouetting and toe-dancing in her solo numbers, which included Waltz, Tschaikowsky, and Polka, by d'Riego, displaying marked talent and decided promise of success as a premiere de ballet.

The program began with the presentation of the entire fourth act of Dargomyski's opera, "Roussalka," which was very well staged, admirably suggesting the under-sea region, with its group of undulating sirens in the picturesque Mermaid Ballet. Miss Bussinger made her appearance in this scene, as soloist, singing the difficult music with good command of a full, rich voice of considerable breadth and power. She also showed pleasing tonal quality and excellent training, with an intelligent concept of music by no means easy of execution, in her other numbers, in costume, Air de Lia, from Debussy's "L'Enfant Prodigue," and Lubasha's Aria from "The Czar's Bride," by Rimsky-Korsakow. Of special interest among the ballet numbers was the Slavonic Dance, by Dvorak, in which four girl dancers did some expressive pantomimic elucidation, while the program, which was very cordially received by a good-sized audience, concluded with Weczernyce Ballet (A Night in Ukraina), Nichenski, by Miss Bussinger, Mr. Chutro and the ensemble. The accompaniments were adequately played by a small orchestra, under the direction of Nathaniel Nisson.

(The Evening Bulletin, Philadelphia, Nov. 19, 1931).

UKRAINIAN DANCES CAPTIVATE AUDIENCE.

A series of captivating Ukrainian folk dances and ballets mightily pleased a large audience in the Jersey City Y. W. C. A., Fairmount avenue, last night.

A large cast of dancers, pupils of Vasile Avramenko, performed the evolutions dear to the village and countryside of the native land. The dancers were attired in the bright costumes of the homeland. P. Macheyowsky and Mary Ann Bodnar assisted Professor Avramenko. Miss Bodnar won her audience by her clever dance and was awarded a huge bouquet.

During the intermissions many pieces of Italian pottery and linens were purchased by the audience. The exhibition was under the auspices of the International Institute of the Y. W. C. A.

(Jersey Observer, Saturday Evening, November 21, 1931).

UKRAINIAN BALLET FILLS Y. W. C. A. AUDITORIUM WITH BRILLIANCE, FAST RHYTHM.

Liquid music swirled and bubbled through the auditorium of the Y. W. C. A. last night in extravagant rhythms as the pupils of Vasile Avramenko presented a Ukrainian ballet under sponsorship of the International Institute. Life, color and motion were displayed with such gaiety that the audience, catching the enthusiasm of a group of youthful dancers who evidently enjoyed their own program, applauded each dance roundly and called repeatedly for encores.

Aided by a Ukrainian orchestra that poured forth its music in a cascade of silvery notes, the boy and girl dancers in their brilliant national costumes made the proscenium reverberate with pounding boots and the swift tattoo of the girls' pumps. Plaid skirts, blue and red pantaloons, gold and green sashes and blouses of every hue swirled swiftly about the stage as the group performed the intricate movements of its folk-dances, apparently founded on two principles, speed and lightness of movement.

The dances included several versions of the kolomeyka, a type developed by dwellers of the Carpathians; kossachok, presented in a modified form in the Zaporoggian battle dance; hayevka, a Spring dance; arkan, another type developped in the Carpathians; hopak, more wildly used, and the kochohoora, a mass dance which closed the long program.

A kolomeyka danced by Mary Ann Bodnar, who was instrumental in arranging for the production, was followed by presentation of a bouquet to her. The two youngest members of the group, a boy and girl not yet in their teens, so delighted the audience that they both gave encores, and the hrechanyky, or buckwheat dance, aroused the most marked enthusiasm.

Making it a genuinely international evening, the Institute committee, headed by Mrs. James Glassey, Jr., conducted a sale of Italian pottery, linen and rugs in the clubrooms next to the auditorium. Proceeds will be devoted to relief work of the organization.

(The Jersey Journal, Saturday, November 21, 1931).

—o—

UKRAINIAN CHORUS PICTURES NATIVE LAND IN PROGRAM.

Singers, in Brightly Colored Dress, Present Folk Song Tunes.

"Sze ne wmerla Ukraina" — "Ukrainia still lives" — so goes the patriotic song of the people in that province which has given the world so many musicians, poets, and other artists.

Certainly its traditions were vividly alive in the concert given Thursday evening at the Central Park Methodist Church by the Ukrainian National Chorus, made up of Twin Cities men and women under the direction of Rev. K. Kirstiuk, pastor of St. Michael's Ukrainian Orthodox Church, Minneapolis.

Wearing their brightly colored national dress, with its flying streamers, ingenious embroideries and becoming head-dresses, the singers gave interesting performances, a capella, of their native music, much of it taken from the sacred literature of the Orthodox church, and many numbers gathered from the rich folk song heritage of the Ukraine. Assisting soloists on the program were Mrs. A. A. Granovsky, Rev. Mr. Kirstiuk, and incidental parts were sung by Messrs. Blazkevich, Vons, Haywa and Melnick, and by Mmes. X. Tofan and William Melnick.

There are some 35 members in the chorus, of which Stephen Koshuba is manager, and the sponsoring body was the choir of the Central Park Methodist Church, of which Miss Dorothea Thomas is director. Glenn Scott, representing the church, was chairman of the evening, and others appearing were John MacKnight, and Rev. Earnest C. Parish, pastor. About 200 persons attended.

(St. Paul Pioneer Press, Friday, November 20, 1931).

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З Листопадового Свята на край.

Загальний прихід з Листопадового Свята, урядженого Центральним Комітетом Українських Національних Організацій міста Ню Йорку, виносив $258.13, які вислано через „Обєднання" до краю на слідуючі цілі:

$100 галицьким інвалідам; $40 буковинським інвалідам; $40 Рідній Школі; $40 для У. В. О.; $38.18 політичним вязням.

Е. Скоцько, секретар.

—o—

МІННЕАПОЛІС, МІНН.

З Листопадового Свята на Рідний Край.

У неділю, дня 1-го листопада с. р., відбулося в нашій місцевости Листопадове Свято. При тій нагоді було приходу з концерту $45.85. Призначено на боєвий фонд. Зложили слідуючі: проф. д-р А. Ґрановський $5; по $2: о. Кирстюк, П. Качмар; П. Андрущак $1.50; по $1: М. Андрушевський, І. Коцюба, І. Тофан, П. Гайва, О. Кузик, М. Ґрубрин, В. Ґловацький, М. Денис, Н. Проскурняк, М. Ванджура, Д. Михальчишин, О. Пилатюк, С. Рихлій, М. Ґвязда, Д. Макара, Гр. Пастушенко, Й. Ковалів, А. Процай, В. Проць, С. Коцюба, К. Клодницька, І. Якимів, П. Чучман, К. Рихлій, І. Гарасим; по 75 ц.: Марія Ковалів, П. Гоца; по 50 ц.: Т. Кохан, С. Романюк, Й. Процьків, А. Готра, О. Шкірка, В. Рефцьо, М. Канюк, М. Процай, Д. Комар, М. Никитюк, М. Худяк, Ю. Дедилюк, М. Шкірка, І. Дрогомирецький, В. Мельник; по 25 ц.: П. Приймак, С. Якимова, І. Шміґановський, М. Гарасимова, М. Садовська; О. Гарасимова 10 ц.

Збірка принесла $51.28. — Збірка з відзнак при дверях $14.20. — Дрібні датки 50 ц. Розхід на концерт $20.13. — Осталось до пересилки $45.85 на боєвий фонд, які переслано до краю через Обєднання.

М. Ґрубрин.

—o—

АМСТЕРДАМ, Н. Й.

З українсько-литовського пікніку.

Гром. Теодор Сюрко переслав через Обєднання на Рідний Край $28. Ці гроші прийшли з литовсько-українського пікніку, що був улаштований минулого літа. Призначено на боєвий фонд і Рідну Школу по $10, а на інвалідів $8.

Т. Сюрко.

ТАРЗАН І ДОРОГОЦІННОСТИ З МІСТА ОПАР.

(5)

Вепер задумався. Ахмед Зек чекав на його відповідь. Все, що ще доброго лишилося в душі Бельгійця, протестувало проти нового злочину, який задумував Зек. Продати білу жінку до магометанського гарему, навіть для Вепера здавалося страшним. Та нарешті зло перемогло. „Та що вона мені?" — подумав Вепер. „Коли я відмовлюся це зробити для Зека, то він убеме́не". подумав далі Вепер. Нарешті рішився ратувати своє життя.

—o—

Вепер дуже любив життя й хотів жити. Подивився він у вічі Зека й побачив, що той дивиться на нього злими своїми очима, очікуючи відповіди. „Ти вагаєшся?" — запитав сердито Араб. „Ні, я не вагаюся. Я лише думав про те, скільки взяти за працю. Адже я маю дуже мало надій на успіх і буду ризикувати своєю головою. Я Европеєць і мені легко буде зайти в дім Тарзана для виконання пляну", відповів Вепер.

—o—

Злобна усмішка промайнула на обличчу Зека. „От і добре", відповів задоволено Араб. „Ти будеш добре нагороджений. Тепер давай, обдумаємо плян, як все зробити найскорше й найпевніше". Обидва пішли до багатого намету Ахмеда Зека. Там вони сіли на мягкому килимі. Вхід до намету закрили тяжким килимом і почали нараду. Говорили вони тихими голосами, щоб ніхто не підслухав їх змови.

—o—

Плян був вироблений. На другий день Вепер скинув своє бельгійське убрання і перевдягнувся в убрання англійського мисливця, що було серед ріжних річей Зека, які він награбував та постягав з убитих ним жертв. Вепер підголив свої вуса й узагалі старався надати собі більше пристійний вигляд, щоб не подобати на кримінальний тип. Розпрощавшися з Арабом, він виїхав геть з табору в супроводі кількох чорних.

—o—